

Oznaka poročila: ARRS-RPROJ-ZP-2013/169

ZAKLJUČNO POROČILO RAZISKOVALNEGA PROJEKTA

A. PODATKI O RAZISKOVALNEM PROJEKTU

1. Osnovni podatki o raziskovalnem projektu

Šifra projekta	J6-2202
Naslov projekta	Podatkovna zbirka grobe rimske keramike kot temelj za analizo poznoantične poselitve v Sloveniji.
Vodja projekta	6453 Ladislav Ciglencečki
Tip projekta	J Temeljni projekt
Obseg raziskovalnih ur	4650
Cenovni razred	B
Trajanje projekta	05.2009 - 04.2012
Nosilna raziskovalna organizacija	618 Znanstvenoraziskovalni center Slovenske akademije znanosti in umetnosti
Raziskovalne organizacije - soizvajalke	
Raziskovalno področje po šifrantu ARRS	6 HUMANISTIKA 6.02 Arheologija
Družbeno-ekonomski cilj	13.06 Humanistične vede - RiR financiran iz drugih virov (ne iz SUF)

2. Raziskovalno področje po šifrantu FOS¹

Šifra	6.01
- Veda	6 Humanistične vede
- Področje	6.01 Zgodovina in arheologija

B. REZULTATI IN DOSEŽKI RAZISKOVALNEGA PROJEKTA

3. Povzetek raziskovalnega projekta²

SLO

Območje današnje Slovenije je s svojo lego na stiku panonskega, alpskega in mediteranskega sveta v pozni antiki predstavljalo izredno dinamičen prostor, kjer so se še vedno živi ostanki rimske civilizacije mešali z ljudstvi, ki so prodirala

preko meja imperija. Poznoantične višinske naselbine predstavljajo najbolj izrazito poselitveno obliko tega nemirnega časa jugovzhodnih Alpah. Najštevilčnejšo skupino najdb na do sedaj raziskanih naselbinah predstavlja groba hišna keramika. Izjemen potencial, ki ga ima keramika za datacijo, pa tudi za študij gospodarskih odnosov in socialnih in etničnih razmerij, v Sloveniji do sedaj ni bil dovolj izkoriščen. Z redkimi izjemami so bili objavljeni le izbori obsežnega keramičnega gradiva, večinoma po neenotnih kriterijih, kar onemogoča primerjavo najdišč med seboj. Zato se kaže potreba po enotni, sistematski obdelavi gradiva, ki bi bila zbrana v javno dostopni podatkovni zbirki. V prvi fazi projekta so bili tako najprej vzpostavljeni enotni kriteriji za opisovanje keramičnega gradiva. Po teh kriterijih so bila v podatkovno zbirko vnesena najdišča Tonovcov grad, Korinjski hrib, Križna gora in Klek. Vzporedno je potekala tudi analiza zbranega gradiva, najprej iz najdišča Tonovcov grad. Gradivo smo obdelali glede na najdiščne kontekste (objekti, stratigrafski odnosi), mu poiskali analogije v širšem jugovzhodnoalpskem prostoru in ga časovno ovrednotili. Rezultati so zbrani v dveh monografskih publikacijah, ki sta pripomogli k bolj jasni kronološki, gospodarski in etnični sliki celotnega območja v pozni antiki.

ANG

The territory of modern Slovenija, located at the juncture of the Pannonian, Alpine and Mediterranean worlds, represented in the Late Antiquity an extremely dynamic area, where the remains of the Roman civilisation mixed with the peoples penetrated across the borders of the Roman Empire. The most distinctive settlement forms of these turbulent times are the hilltop settlements. Among the material finds from the excavated settlements the pottery is markedly prevalent. Enormous potential of pottery for chronology, but also for the study of economy and of social and ethnic relations in Slovenija so far have not been sufficiently exploited. With the rare exceptions in Slovenija only selections of the abundant ceramic material were published and the description of pottery was not made in a uniform way. Consequently, the comparison between the material from different sites becomes very difficult. There is an acute need for systematic processing of all ceramic material, accessible in a unified database. In the first phase of the project a set of guidelines for the documentation of pottery was developed and the database was prepared. The pottery sets from Tonovcov grad, Korinjski hrib, Križna gora and Klek were incorporated into the database. At the same time held also the analysis of collected material, first from Tonovcov grad. The material was analyzed according to their contexts (structures, stratigraphic relations). The analogies were found in the broader southeastern Alpine region. The results were published in two books which represent a step forward in the knowledge of the ethnological, chronological and ethnical picture of the whole area.

4. Poročilo o realizaciji predloženega programa dela na raziskovalnem projektu³

Izhodišče projekta je bila potreba po standardizirani podatkovni zbirki poznoantične keramike. Keramični izdelki že dolgo časa veljajo za enega najpomembnejših virov arheoloških informacij. Zaradi potenciala, ki ga ima keramika tako za datacijo kot za analizo gospodarskih odnosov, socialnih razmerij in nivoja tehnološkega znanja, ima študij keramike dolgo tradicijo. Težavo pri študiju predstavlja predvsem velika količina gradiva, ki ga je težko obvladovati, zato je bilo do sedaj gradivo iz poznoantičnih naselbin v jugovzhodnih Alpah razen redkih izjem slabo poznano. Naključni izbori posameznih kosov (večinoma celo brez kontekstov, v katerih so

bili najdeni) namreč ne morejo dati celovitega vpogleda v večino zgoraj predstavljenih področij.

Zato smo v projektu predvideli vzpostavitev podatkovne zbirke poznoantične keramike iz več slovenskih najdišč, ki bi predstavljala temelj za celovite monografske objave posameznih najdišč, s čimer bi bil vsaj delno odpravljen zaostanek v publiciranju že izkopanega poznoantičnega gradiva, hkrati pa bi obdelano gradivo pripomoglo k bolj jasni kronološki, gospodarski in etnični sliki celotnega območja v pozni antiki.

Prvo obdelano najdišče je utrjena višinska naselbina Tonovcov grad pri Kobaridu. Opravljen je bil izbor keramičnih kosov, ki je zajel ustja, ročaje, dna in ornamentirana ostenja posod, ki so bile nato opisane po enotnem sistemu in vnesene v zbirko. Makroskopska analiza vsakega kosa je omogočila določitev petnajstih fakturnih skupin. Prav tako je bila opravljena tipološka analiza, pri kateri se je izoblikovalo osem tipov loncev in deset tipov skled. Analizirani so bili tudi stratigrafski konteksti, v katerih so se posamezni tipi pojavljali, kar je skupaj z najdbami uvožene keramike in časovno izpovednimi kovinskimi najdbami omogočilo določitev poselitvenih faz na najdišču.

Ugotovili smo, da na najdišču lahko ločimo dve poznoantični in eno zgodnesrednjeveško fazo (z možnostjo, da se tudi ta deli v dve podfazi).

Keramični inventar prve faze (predvsem uvožene afriške amfore in sigilata) skupaj z nekaterimi kovinskimi najdbami (deli moške noše) kaže, da je bila takrat (druga polovica 4., začetek 5. st.) na Tonovcovem gradu stacionirana vojaška posadka, ki je branila cesto po dolini Soče v Italijo. Postojanko lahko razumemo v okviru globinske obrambe zapornega sistema *Claustra Alpium Iuliarum*, na kar kaže tudi keramični inventar, zelo soroden tistemu na Klavstrah in v njihovem kraškem zaledju.

Pomanjkanje keramičnega in kovinskega gradiva, ki bi ga z gotovostjo lahko datirali v drugo polovico 5. st. kaže, da je v tem času prišlo do prekinitve poselitve. Ponovno poselitev konec 5. in v začetku 6. st. zaznamuje velika gradbena aktivnost (bivalne stavbe, sklop cerkva), v keramičnem inventarju pa uvedba novih oblik posod ter opazna regionalizacija proizvodnje. Analogije za oblike in fakturo se namreč zožijo na zahodno Sloveniji in Furlanijo.

Posebno pomembna je določitev tretje, zgodnesrednjeveške faze, saj gre za obdobje, ki je doslej v Sloveniji slabo poznano, hkrati pa izredno pomembno za slovensko etnogenezo. V ruševinskih plasteh že delno porušeni poznoantični hiš je bila namreč najdena keramika, ki se bistveno razlikuje od keramike druge poznoantične faze (bolj groba faktura, nove oblike posod), hkrati pa tudi od sočasne slovanske keramike vzhodne in osrednje Slovenije. Analogije zanjo lahko najdemo predvsem na zgodnesrednjeveških najdiščih Furlanije, pa tudi na nekaterih šele pred kratkim raziskanih visokogorskih najdiščih (planine Klek, Zadnji Vogel) v Julijskih Alpah. Kaže, da gre za dokaz dokaj močne staroselske tradicije, ki se je v odmaknjenih alpskih dolinah in visokogorju le počasi stapljala z novo naseljenimi Slovani.

Mikroskopske analize, izvedenih na triindvajsetih vzorcih iz posameznih faz kažejo, da večina grobe keramike vsebuje iste osnovne mineraloške komponente: kremen, kalcijev karbonat, sljudo in (zelo redko) zdrobljeno keramiko, kar kaže na lokalni izvor surovine in predpostavlja lokalni izvor keramike. Petrografske analize so tako potrdile osnovne zaključke makroskopske analize: med obravnavanimi fazami obstaja visoka stopnja kontinuitete pri izdelavi keramike. Analize je izvedel K. P. Fazioli iz univerze v Buffalu (New York) in jih že predstavil v več člankih.

Rezultati celovite obdelave najdišča Tonovcov grad so bili predstavljeni v dveh monografijah: S. Ciglencečki, Z. Modrijan, T. Milavec, 2011 : *Poznoantična utrjena naselbina Tonovcov grad pri Kobaridu. Naselbinski ostanki in interpretacija*, ter Z.

Modrijan, T. Milavec 2011 : Poznoantična utrjena naselbina Tonovcov grad pri Kobaridu. Najdbe. Poleg analiz keramike so v monografijah obdelane tudi vse druge skupine najdb in predstavljeni rezultati terenskega dela, analize arhitekture, cestne mreže, naselbina pa je postavljena v širši kontekst jugovzhodnoalpskega in jadranskega prostora v pozni antiki in na prehodu v zgodnji srednji vek.

V podatkovno zbirko je trenutno poleg keramike z najdišča Tonovcov grad (998 kosov), vnesena še keramika iz najdišč Križna gora (382 kosov, v sodelovanju z Notranjskim muzejem Postojna), Korinjski hrib (570 kosov) in planina Klek (144 kosov; v sodelovanju z Gorenjskim muzejem Kranj). Križna gora in Korinjski hrib sta oba živela že v času druge polovice 4. in začetka 5. st., čeprav so najdbe iz tega časa skromne. Precejšnja podobnost v keramičnem inventarju je opazna v 6. st. predvsem med gradivom Križne gore in Korinjskega hriba. Najdišče na planini Klek pa kaže podobnost predvsem z zgodnesrednjeveško fazo Tonovcovega gradu.

Podatkovna zbirka tako predstavlja osnovo za nadaljnje monografske objave posameznih najdišč. Trenutno poteka analiza naselbinskih kontekstov s Korinjskega hriba. Zbirka je dostopna na javnem strežniku (<http://projects.hekovnik.si/groba-keramika/>), z novimi najdišči pa se bo dopolnjevala tudi še po zaključku projekta.

5. Ocena stopnje realizacije programa dela na raziskovalnem projektu in zastavljenih raziskovalnih ciljev⁴

Kreirana je bila podatkovna zbirka grobe poznoantične keramike, v katero je bila vnešena keramika iz štirih poznoantičnih najdišč, kot je bilo predvideno v predlogu projekta. Podrobno je bilo analizirano eno najdišče – Tonovcov grad pri Kobaridu. Rezultati so bili v obliki obsežnega poglavja objavljeni v drugem delu arheološke monografije *Poznoantična utrjena naselbina Tonovcov grad pri Kobaridu, Najdbe = Late antique fortified settlement Tonovcov grad near Kobarid, Finds*. Rezultati obdelave keramike so pripomogli tudi k lažji umestitvi naselbine v čas in prostor, kar je bila tema prve monografije: *Poznoantična utrjena naselbina Tonovcov grad pri Kobaridu : naselbinski ostanki in interpretacija = Late antique fortified settlement Tonovcov grad near Kobarid : settlement remains and interpretation*. V podatkovno zbirko so bila vnesena še najdišča Križna gora, Korinjski hrib in Klek.

Objavljeno je bilo več člankov o poznoantični keramiki in širše o poselitveni sliki v pozni antiki v jugovzhodnih Alpah. Kot rezultat sodelovanja z zunanjimi inštitucijami so bile izvedene arheometrične analize poznoantične keramike z različnih slovenskih arheoloških najdišč.

6. Utemeljitev morebitnih sprememb programa raziskovalnega projekta oziroma sprememb, povečanja ali zmanjšanja sestave projektne skupine⁵

V predlogu projekta smo med ostalim predvideli vnos gradiva z Ajdne nad Potoki v podatkovno zbirko. Ker je v času trajanja projekta Gorenjski muzej Kranj, ki hrani gradivo, deloval v začasnih prostorih, je bil dostop do gradiva onemogočen do konca leta 2012. Zato smo namesto Ajdne pridobili keramiko iz planine Klek in jo vnesli v zbirko. V pripravi je tudi članek o keramiki iz najdišča Klek. Ker smo v podatkovno bazo zastavili kot odprto bazo z možnostjo širjenja tudi po koncu projekta, se dogovarjamo z Gorenjskim muzejem, da v prihodnje vnesemo tudi gradivo z Ajdne.

Drugih večjih odstopanj ni. Izdana je bila ena monografska publikacija (v dveh delih), v pripravi je druga, objavljenih je bilo več člankov o problematiki keramike in širše o poznoantičnem obdobju v jugovzhodnih Alpah.

7. Najpomembnejši znanstveni rezultati projektne skupine⁶

Znanstveni dosežek			
1.	COBISS ID	258819584	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Poznoantična utrjena naselbina Tonovcov grad pri Kobaridu. Naselbinski ostanki in interpretacija
		ANG	Late antique fortified settlement Tonovcov grad near Kobarid : settlement remains and interpretation
	Opis	SLO	V knjigi so predstavljeni rezultati terenskih raziskav poznoantične naselbine Tonovcov grad pri Kobaridu, ki spada med najbolj ohranjene poznoantične naselbine v Sloveniji in na širšem območju vzhodnih Alp. Naselbina je postavljena v širši okvir zahodne Sloveniji in Furlanije v pozni antiki in zgodnjem srednjem veku.
		ANG	This monograph presents the results of archaeological investigations of the Late Antique fortified hilltop settlement Tonovcov grad near Kobarid. The settlement is placed in the broader framework of the western Slovenia and Friuli in the Late Antiquity and in the Early Middle Ages.
	Objavljeno v	Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, Založba ZRC; 2011; 304 str.; A": 1;A': 1; Avtorji / Authors: Ciglencečki Slavko, Modrijan Zvezdana, Milavec Tina, Modrijan Zvezdana	
	Tipologija	2.01 Znanstvena monografija	
2.	COBISS ID	259569664	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Poznoantična utrjena naselbina Tonovcov grad pri Kobaridu. Najdbe
		ANG	Late antique fortified settlement Tonovcov grad near Kobarid. Finds
	Opis	SLO	V knjigi so sezname in študije vsega najdenega gradiva, to je drobnih predmetov vsakdanje rabe, keramičnih in steklenih posod, novcev in človeških in živalskih kostnih ostankov. Izjemno število najdb v povezavi z rezultati terenskih raziskav predstavlja osnovo za širše študije posameznih sklopov gradiva, nam pa govori o življenju romanskega ter tudi germanskega prebivalstva prostora jugovzhodnih Alp v času tik pred prihodom Slovanov.
		ANG	In the book are published all finds from the field investigations at Tonovcov grad near Kobarid. An exceptional number of finds represents the base for studies of the material culture in Late Antiquity (metallic finds, glass finds, pottery finds), as well as for the others archaeological (anthropological and zoological) remains.
	Objavljeno v	Inštitut za arheologijo ZRC SAZU, Založba ZRC; 2011; 557 str.; A": 1;A': 1; Avtorji / Authors: Modrijan Zvezdana, Milavec Tina, Belak Mateja	
	Tipologija	2.01 Znanstvena monografija	
3.	COBISS ID	32321581	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Zadnje faze naselbine na Tonovcovem gradu (Slovenija)
		ANG	The last phases of the settlement at Tonovcov grad (Slovenia)
	Opis	SLO	V članku so analizirane tipološke in tehnološke značilnosti keramike s Tonovcovega gradu pri Kobaridu, s posebnim poudarkom na poznoantični (6., začetek 7. st.) in zgodnjersrednjeveški faze (8. in 9. st.). Groba keramika iz obeh faz kaže navezavo na najdišča bližnje Furlanije. V zgodnjersrednjeveški fazi je opazna odsotnost uvožene keramike, tudi groba keramika je slabše kakovosti kot v pozni antiki. Večina loncev je

			neornamentiranih in kažejo sledove nekontroliranega žganja.
		ANG	This contribution analyses the Late Antique pottery from Tonovcov grad near Kobarid, particularly the second Late Antique (from the end of the 5th and during the entire 6th century AD) and the Early Medieval phase (8th and 9th century). The coarse pottery from both phases shows similarities to the material from the settlements in Friuli. In the layers of the Early Medieval phase the absence of imported pottery is noticeable. The coarse wares from those layers are modest. The majority of the vessels are unornamented and the coarse manufacture shows the traces of uncontrolled firing.
	Objavljeno v	Archaeopress; LRCW 3; 2010; Zv. 2; str. 687-694; Avtorji / Authors: Modrijan Zvezdana	
	Tipologija	1.16 Samostojni znanstveni sestavek ali poglavje v monografski publikaciji	
4.	COBISS ID	32586541	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Kontinuiteta na poznoantičnih naselbinah v Sloveniji.
		ANG	Continuity in late antiquity Slovenian fortified hilltop settlements
	Opis	SLO	Čeprav je malo dokazov o direktni kontinuiteti med pozno antiko in zgodnjim srednjim vekom na višinskih naselbinah, pa nekatere keramične najdbe vseeno kažejo na sobivanje avtohtonega prebivalstva in novonaseljenih Slovanov.
		ANG	There is little evidence for the direct continuity from Late Antiquity to the Early Middle Age on the hilltop settlement, however some ceramic finds shows the interaction of autochthonous settlers and Slavic elements.
	Objavljeno v	M. Leidorf; Keszthely-Fenekpuszta im Kontext spätantiker Kontinuitätsforschung zwischen Noricum und Moesia; 2011; Str. 157-171; Avtorji / Authors: Modrijan Zvezdana	
	Tipologija	1.16 Samostojni znanstveni sestavek ali poglavje v monografski publikaciji	
5.	COBISS ID	32322349	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Obramba severovzhodne Italije v prvih desetletjih 5. st.
		ANG	The defence of north-eastern Italy in the first decennia of the 5th century
	Opis	SLO	Članek prinaša razpravo o obrambi Italije po opustitvi obrambnega sistema Claustra Alpium Iuliarum.
		ANG	The article discusses the defence of Italy after the abandonment of the Claustra Alpium Iuliarum fortifications.
	Objavljeno v	Museo nazionale di Cividale; Forum Iulii; 2009; 33; str. 175-187; Avtorji / Authors: Ciglencečki Slavko, Milavec Tina	
	Tipologija	1.01 Izvirni znanstveni članek	

8. Najpomembnejši družbeno-ekonomski rezultati projektne skupine⁷

	Družbeno-ekonomski dosežek		
1.	COBISS ID	34678573	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Kobariška kulturna krajina
		ANG	Kobarid cult landscape
	Opis	SLO	V Tolminskem muzeju je predstavljen Kobarid z okolico kot prostor s kulturnim pomenom od prazgodovine do zgodnjega srednjega veka.
			The region of Kobarid has been presented as a area with the cult meaning

		ANG	from the prehistory to the Early middle Ages.
Šifra	D.11 Drugo		
Objavljeno v	2010; Avtorji / Authors: Osmuk Nada, Ciglencečki Slavko, Modrijan Zvezdana		
Tipologija	3.12 Razstava		
2.	COBISS ID	34997293	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Kobariška v arheoloških obdobjih
		ANG	The region of Kobarid during archaeological periods.
	Opis	SLO	V Kobariškem muzeju je predstavljena arhologija na območju Kobarida in okolice.
		ANG	In the Kobarid museum the archaeology of the Kobarid Region has been presented.
	Šifra	D.11 Drugo	
	Objavljeno v	2012; Avtorji / Authors: Modrijan Zvezdana, Milavec Tina, Mlinar Miha	
	Tipologija	3.12 Razstava	
3.	COBISS ID	30790701	Vir: COBISS.SI
	Naslov	SLO	Višinske utrdbe na Balkanu
		ANG	Hilltop fortifications in the Balkans
	Opis	SLO	Predavanje o poznoantični poselitvi na Balkanu na mednarodnem kongresu za srednjeveške študije v Michiganu
		ANG	Lecture on Late Antique fortifications in the Balkan peninsula (44th International Congress on Medieval Studies, 7.-10.V.2009. Michigan, 2009).
	Šifra	B.04 Vabljen predavanje	
	Objavljeno v	2009; Avtorji / Authors: Ciglencečki Slavko	
	Tipologija	3.16 Vabljen predavanje na konferenci brez natisa	

9. Drugi pomembni rezultati projektne skupine⁸

--

10. Pomen raziskovalnih rezultatov projektne skupine⁹

10.1. Pomen za razvoj znanosti¹⁰

SLO

V zadnjih desetletjih so bila delno ali v celoti izkopana nekatera arheološka najdišča, ki so ključna za dogajanje v jugovzhodnih Alpah od 3. st. do zgodnjega srednjega veka. Izkopavanja so prinesla med ostalim tudi velike količine keramičnega gradiva. Razen izjem so bili ti veliki sklopi doslej neobjavljeni ali nepopolno objavljeni.

Dvodielna monografija, v kateri so dokumentirani, analizirani in razloženi izsledki več kot desetletje dolgih arheoloških izkopavanj na poznoantični utrjeni naselbini Tonovcov grad pri Kobaridu, zato pomeni velik korak naprej v poznavanju poznoantičnega obdobja v jugovzhodnih Alpah. Kataloški prikaz vsega izkopanega drobnega gradiva in obsežne spremne študije predstavljajo referenčno delo tudi za prihodnje objave. Pomemben del monografije predstavlja študija o keramičnih najdbah. Opazovanje razvoja keramične produkcije skozi čas je pripomoglo k reševanju nekaterih kronoloških problemov v zvezi z nastankom, razvojem in propadom naselbine.

Naselbina je na podlagi rezultatov izkopavanj in analize najdb postavljena v širši prostor

jugovzhodno alpskega in severno jadranskega prostora v pozni antiki. Ugotovljeno je bilo, da je v drugi polovici 4. st. predstavljala pomembno točko v poznorimskem obrambnem sistemu za obrambo Italije, v 6. st. pa upravni in verski center avtohtonega prebivalstva s širšega območja.

Identificirani so bili tudi skromni znaki poselitve v zgodnjerednjeveškem obdobju. Posebno pomembni so ostanki keramičnih posod v ruševinah poznoantičnih stavb. Zgodnjerednjeveško gradivo s Tonovcovega gradu predstavlja pomembno osnovo za študij stikov staroselskega in slovanskega prebivalstva in s tem za začetke slovensko etnogeneze.

Podatkovna zbirka grobe keramike prinaša gradivo, ki je bilo do sedaj večinoma javnosti nedostopno. Zaradi enotnih kriterijev vnosa omogoča primerjavo gradiva z različnih najdišč. Predstavlja temelj za nadaljnje študije gradiva, posledično pa za njegovo publiciranje skupaj z ostalimi sklopi najdb.

ANG

In recent decades some of the archaeological sites that are crucial for the developments in the south-eastern Alps from 3th century to the Early Middle Ages have been partially or fully excavated. The excavations of those sites yielded among other material also large quantity of pottery finds. With rare exceptions those large assemblages remain partially or completely unpublished.

In two-part monograph are documented, analyzed and interpreted the results of more than a decade long archaeological excavations in the Late Antique fortified settlement Tonovcov Grad near Kobarid. This represents a major step forward in the understanding of Late Antiquity in the south-eastern Alps.

The catalogue of all excavated small finds together with accompanying studies represent a reference work for future publications. An important part of the monograph is the study of ceramic finds. Study of the development of ceramic production through time has helped to resolve some chronological problems related with the origin, development and decline of settlements.

The settlement is placed in the broader framework of the western Slovenia and Friuli in the Late Antiquity. In the second half of the 4th century it represented an important part of the Late Roman defence system of Italy and in the 6th century this was a religious and administrative centre of the autochthonous inhabitants of the broader area.

Modest evidences of settlement in the early medieval period were also identified. The remains of pottery, found in the ruins of Late Antique buildings, were particularly important. Early Medieval material from Tonovcov grad is an important basis for the study of contacts between autochthonous inhabitants and new Slavic population and thus for the beginnings of Slovenian ethnogenesis.

The database provides ceramic material that has so far been largely inaccessible to the public. Due to the uniform criteria the database gives an opportunity to compare material from different sites. It represents the basis for the further studies and consequently for the publishing of the ceramic material together with the others groups of finds.

10.2. Pomen za razvoj Slovenije¹¹

SLO

Poznoantične višinske postojanke so s svojo večinoma dominantno lego v prostoru izjemno dobro prepoznavne točke in kot take izjemno primerne za izrabo v turistične in izobraževalne namene. Poznoantična naselbina Tonovcov grad pri Kobaridu predstavlja primer dobrega sodelovanja z lokalno skupnostjo. Naselbina je kot ena bistvenih točk vključena v Kobariško zgodovinsko pot.

Sodelovanja z muzeji pripomorejo k dvigu kakovosti postavitvev in k povečanju obiska v muzejih. Člani projektne skupine so sodelovali pri postavitvi razstave Kobariška kulturna krajina v Tolminskem muzeju (Tolmin, 2010) in Kobariška v arheoloških obdobjih v Kobariškem muzeju (Kobarid, 2012).

ANG

As the position of the Late Antique hilltop settlements in the landscape is very conspicuous our better understanding of them will promote their use for the purposes of education and tourism. Late Antique hilltop settlement Tonovcov grad near Kobarid represents an example of a good cooperation with the local community. Then settlement is as one of the main points included in

the Kobarid historical route.

Cooperation with the various museums can aid to the higher quality of the presentations and consequently to the increase of the number of visitors. Members of the project team have been involved in setting up the exhibitions "Kobarid cult landscape" in Tolmin Museum (Tolmin, 2010) and "Kobarid in archaeological periods" in the Kobarid Museum (Kobarid, 2012).

**11. Samo za aplikativne projekte in podoktorske projekte iz gospodarstva!
Označite, katerega od navedenih ciljev ste si zastavili pri projektu, katere konkretne rezultate ste dosegli in v kakšni meri so doseženi rezultati uporabljeni**

Cilj		
F.01	Pridobitev novih praktičnih znanj, informacij in veščin	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.02	Pridobitev novih znanstvenih spoznanj	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.03	Večja usposobljenost raziskovalno-razvojnega osebja	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.04	Dvig tehnološke ravni	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.05	Sposobnost za začetek novega tehnološkega razvoja	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.06	Razvoj novega izdelka	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.07	Izboljšanje obstoječega izdelka	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>

F.08	Razvoj in izdelava prototipa	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.09	Razvoj novega tehnološkega procesa oz. tehnologije	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.10	Izboljšanje obstoječega tehnološkega procesa oz. tehnologije	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.11	Razvoj nove storitve	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.12	Izboljšanje obstoječe storitve	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.13	Razvoj novih proizvodnih metod in instrumentov oz. proizvodnih procesov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.14	Izboljšanje obstoječih proizvodnih metod in instrumentov oz. proizvodnih procesov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.15	Razvoj novega informacijskega sistema/podatkovnih baz	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.16	Izboljšanje obstoječega informacijskega sistema/podatkovnih baz	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>

	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.17	Prenos obstoječih tehnologij, znanj, metod in postopkov v prakso	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.18	Posredovanje novih znanj neposrednim uporabnikom (seminarji, forumi, konference)	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.19	Znanje, ki vodi k ustanovitvi novega podjetja ("spin off")	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.20	Ustanovitev novega podjetja ("spin off")	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.21	Razvoj novih zdravstvenih/diagnostičnih metod/postopkov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.22	Izboljšanje obstoječih zdravstvenih/diagnostičnih metod/postopkov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.23	Razvoj novih sistemskih, normativnih, programskih in metodoloških rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.24	Izboljšanje obstoječih sistemskih, normativnih, programskih in metodoloških rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.25	Razvoj novih organizacijskih in upravljaljskih rešitev	

	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.26	Izboljšanje obstoječih organizacijskih in upravljaljskih rešitev	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.27	Prispevek k ohranjanju/varovanje naravne in kulturne dediščine	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.28	Priprava/organizacija razstave	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.29	Prispevek k razvoju nacionalne kulturne identitete	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.30	Strokovna ocena stanja	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.31	Razvoj standardov	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.32	Mednarodni patent	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.33	Patent v Sloveniji	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>

F.34	Svetovalna dejavnost	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>
F.35	Drugo	
	Zastavljen cilj	☐ DA ☐ NE
	Rezultat	<input type="text"/>
	Uporaba rezultatov	<input type="text"/>

Komentar

--

12.Samo za aplikativne projekte in podoktorske projekte iz gospodarstva!
Označite potencialne vplive oziroma učinke vaših rezultatov na navedena področja

	Vpliv	Ni vpliva	Majhen vpliv	Srednji vpliv	Velik vpliv	
G.01	Razvoj visokošolskega izobraževanja					
G.01.01.	Razvoj dodiplomskega izobraževanja	☐	☐	☐	☐	
G.01.02.	Razvoj podiplomskega izobraževanja	☐	☐	☐	☐	
G.01.03.	Drugo: <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	
G.02	Gospodarski razvoj					
G.02.01	Razširitev ponudbe novih izdelkov/storitev na trgu	☐	☐	☐	☐	
G.02.02.	Širitev obstoječih trgov	☐	☐	☐	☐	
G.02.03.	Znižanje stroškov proizvodnje	☐	☐	☐	☐	
G.02.04.	Zmanjšanje porabe materialov in energije	☐	☐	☐	☐	
G.02.05.	Razširitev področja dejavnosti	☐	☐	☐	☐	
G.02.06.	Večja konkurenčna sposobnost	☐	☐	☐	☐	
G.02.07.	Večji delež izvoza	☐	☐	☐	☐	
G.02.08.	Povečanje dobička	☐	☐	☐	☐	
G.02.09.	Nova delovna mesta	☐	☐	☐	☐	
G.02.10.	Dvig izobrazbene strukture zaposlenih	☐	☐	☐	☐	
G.02.11.	Nov investicijski zagon	☐	☐	☐	☐	
G.02.12.	Drugo: <input type="text"/>	☐	☐	☐	☐	
G.03	Tehnološki razvoj					
G.03.01.	Tehnološka razširitev/posodobitev dejavnosti	☐	☐	☐	☐	
G.03.02.	Tehnološko prestrukturiranje dejavnosti	☐	☐	☐	☐	
G.03.03.	Uvajanje novih tehnologij	☐	☐	☐	☐	

G.03.04.	Drugo:		☐	☐	☐	☐	
G.04	Družbeni razvoj						
G.04.01.	Dvig kvalitete življenja		☐	☐	☐	☐	
G.04.02.	Izboljšanje vodenja in upravljanja		☐	☐	☐	☐	
G.04.03.	Izboljšanje delovanja administracije in javne uprave		☐	☐	☐	☐	
G.04.04.	Razvoj socialnih dejavnosti		☐	☐	☐	☐	
G.04.05.	Razvoj civilne družbe		☐	☐	☐	☐	
G.04.06.	Drugo:		☐	☐	☐	☐	
G.05.	Ohranjanje in razvoj nacionalne naravne in kulturne dediščine in identitete						
G.06.	Varovanje okolja in trajnostni razvoj						
G.07	Razvoj družbene infrastrukture						
G.07.01.	Informacijsko-komunikacijska infrastruktura		☐	☐	☐	☐	
G.07.02.	Prometna infrastruktura		☐	☐	☐	☐	
G.07.03.	Energetska infrastruktura		☐	☐	☐	☐	
G.07.04.	Drugo:		☐	☐	☐	☐	
G.08.	Varovanje zdravja in razvoj zdravstvenega varstva						
G.09.	Drugo:						

Komentar

--

13.Pomen raziskovanja za sofinancerje¹²

	Sofinancer			
1.	Naziv			
	Naslov			
	Vrednost sofinanciranja za celotno obdobje trajanja projekta je znašala:		EUR	
	Odstotek od utemeljenih stroškov projekta:		%	
	Najpomembnejši rezultati raziskovanja za sofinancerja	Šifra		
		1.		
		2.		
		3.		
		4.		
		5.		
	Komentar			
	Ocena			

14.Izjemni dosežek v letu 2012¹³

14.1. Izjemni znanstveni dosežek

14.2. Izjemni družbeno-ekonomski dosežek

Zoisovo priznanje za pomemben znanstveni dosežek v arheologiji za dvodelno znanstveno monografijo Poznoantična utrjena naselbina Tonovcov grad pri Kobaridu (dr. Slavko Ciglenečki, dr. Zvezdana Modrijan in dr. Tina Milavec)

Dvodelna monografija, v kateri so dokumentirani, analizirani in razloženi izsledki več kot desetletje dolgih arheoloških izkopavanj, predstavlja v najboljši maniri humanističnih znanosti poznoantično arheološko naselbino Tonovcov grad pri Kobaridu, ki je postala tudi prvovrstna kulturnozgodovinska točka zgornjega Posočja.

Vsebinsko bogata, tehnično dovršena in dvojezična monografija, namenjena slovenski in mednarodni znanstveni javnosti, je vrhunsko delo slovenske arheologije in referenčna točka za nadaljnje objave arheoloških vsebin.

C. IZJAVE

Podpisani izjavljam/o, da:

- so vsi podatki, ki jih navajamo v poročilu, resnični in točni
- se strinjamo z obdelavo podatkov v skladu z zakonodajo o varstvu osebnih podatkov za potrebe ocenjevanja ter obdelavo teh podatkov za evidence ARRS
- so vsi podatki v obrazcu v elektronski obliki identični podatkom v obrazcu v pisni obliki
- so z vsebino zaključnega poročila seznanjeni in se strinjajo vsi soizvajalci projekta

Podpisi:

*zastopnik oz. pooblaščen oseba
raziskovalne organizacije:*

in

vodja raziskovalnega projekta:

Znanstvenoraziskovalni center
Slovenske akademije znanosti in
umetnosti

Ladislav Ciglenečki

ŽIG

Kraj in datum: Ljubljana 13.3.2013

Oznaka prijave: ARRS-RPROJ-ZP-2013/169

¹ Opredelite raziskovalno področje po klasifikaciji FOS 2007 (Fields of Science). Prevajalna tabela med raziskovalnimi področji po klasifikaciji ARRS ter po klasifikaciji FOS 2007 (Fields of Science) s kategorijami WOS (Web of Science) kot podpodročji je dostopna na spletni strani agencije (<http://www.arrs.gov.si/sl/gradivo/sifranti/preslik-vpp-fos-wos.asp>). [Nazaj](#)

² Napišite povzetek raziskovalnega projekta (največ 3.000 znakov v slovenskem in angleškem jeziku) [Nazaj](#)

³ Napišite kratko vsebinsko poročilo, kjer boste predstavili raziskovalno hipotezo in opis raziskovanja. Navedite ključne ugotovitve, znanstvena spoznanja, rezultate in učinke raziskovalnega projekta in njihovo uporabo ter sodelovanje s tujimi partnerji. Največ 12.000 znakov vključno s presledki (približno dve strani, velikost pisave 11). [Nazaj](#)

⁴ Realizacija raziskovalne hipoteze. Največ 3.000 znakov vključno s presledki (približno pol strani, velikost pisave 11) [Nazaj](#)

⁵ V primeru bistvenih odstopanj in sprememb od predvidenega programa raziskovalnega projekta, kot je bil zapisan v predlogu raziskovalnega projekta oziroma v primeru sprememb, povečanja ali zmanjšanja sestave projektne skupine v zadnjem letu izvajanja projekta, napišite obrazložitev. V primeru, da sprememb ni bilo, to navedite. Največ 6.000

znakov vključno s presledki (približno ena stran, velikost pisave 11). [Nazaj](#)

⁶ Navedite znanstvene dosežke, ki so nastali v okviru tega projekta. Raziskovalni dosežek iz obdobja izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) vpišete tako, da izpolnite COBISS kodo dosežka – sistem nato sam izpolni naslov objave, naziv, IF in srednjo vrednost revije, naziv FOS področja ter podatek, ali je dosežek uvrščen v A'' ali A'. [Nazaj](#)

⁷ Navedite družbeno-ekonomske dosežke, ki so nastali v okviru tega projekta. Družbeno-ekonomski rezultat iz obdobja izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) vpišete tako, da izpolnite COBISS kodo dosežka – sistem nato sam izpolni naslov objave, naziv, IF in srednjo vrednost revije, naziv FOS področja ter podatek, ali je dosežek uvrščen v A'' ali A'.

Družbeno-ekonomski dosežek je po svoji strukturi drugačen kot znanstveni dosežek. Povzetek znanstvenega dosežka je praviloma povzetek bibliografske enote (članka, knjige), v kateri je dosežek objavljen.

Povzetek družbeno-ekonomskega dosežka praviloma ni povzetek bibliografske enote, ki ta dosežek dokumentira, ker je dosežek sklop več rezultatov raziskovanja, ki je lahko dokumentiran v različnih bibliografskih enotah. COBISS ID zato ni enoznačen, izjemoma pa ga lahko tudi ni (npr. prehod mlajših sodelavcev v gospodarstvo na pomembnih raziskovalnih nalogah, ali ustanovitev podjetja kot rezultat projekta ... - v obeh primerih ni COBISS ID). [Nazaj](#)

⁸ Navedite rezultate raziskovalnega projekta iz obdobja izvajanja projekta (do oddaje zaključnega poročila) v primeru, da katerega od rezultatov ni mogoče navesti v točkah 7 in 8 (npr. ker se ga v sistemu COBISS ne vodi). Največ 2.000 znakov, vključno s presledki. [Nazaj](#)

⁹ Pomen raziskovalnih rezultatov za razvoj znanosti in za razvoj Slovenije bo objavljen na spletni strani: <http://sicris.izum.si/> za posamezen projekt, ki je predmet poročanja [Nazaj](#)

¹⁰ Največ 4.000 znakov, vključno s presledki [Nazaj](#)

¹¹ Največ 4.000 znakov, vključno s presledki [Nazaj](#)

¹² Rubrike izpolnite / prepisite skladno z obrazcem "izjava sofinancerja" <http://www.arrs.gov.si/sl/progproj/rproj/gradivo/>, ki ga mora izpolniti sofinancer. Podpisan obrazec "Izjava sofinancerja" pridobi in hrani nosilna raziskovalna organizacija – izvajalka projekta. [Nazaj](#)

¹³ Navedite en izjemni znanstveni dosežek in/ali en izjemni družbeno-ekonomski dosežek raziskovalnega projekta v letu 2012 (največ 1000 znakov, vključno s presledki). Za dosežek pripravite diapozitiv, ki vsebuje sliko ali drugo slikovno gradivo v zvezi z izjemnim dosežkom (velikost pisave najmanj 16, približno pol strani) in opis izjemnega dosežka (velikost pisave 12, približno pol strani). Diapozitiv/-a priložite kot priponko/-i k temu poročilu. Vzorec diapozitiva je objavljen na spletni strani ARRS <http://www.arrs.gov.si/sl/gradivo/>, predstavitev dosežkov za pretekla leta pa so objavljena na spletni strani <http://www.arrs.gov.si/sl/analize/dosez/>. [Nazaj](#)

Obrazec: ARRS-RPROJ-ZP/2013 v1.00

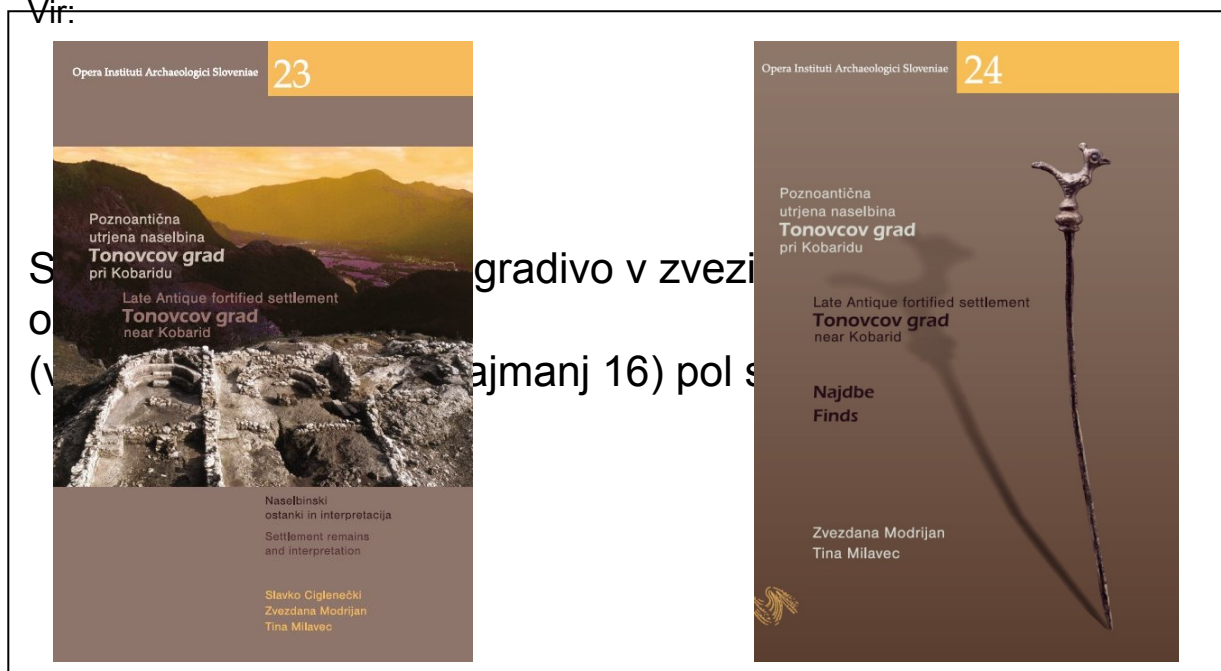
78-CC-8C-CB-D1-F7-E3-45-E5-28-2C-CE-AB-3F-33-1D-15-88-06-97

Humanistika

Področje: 6.02 - arheologija

Dosežek: Zoisovo priznanje za pomemben znanstveni dosežek v arheologiji za dvodelno znanstveno monografijo Poznoantična utrjena naselbina Tonovcov grad pri Kobaridu (dr. Slavko Ciglenečki, dr. Zvezdana Modrijan in dr. Tina Milavec)

Vir:

Dvodelna monografija, v kateri so dokumentirani, analizirani in razloženi izsledki več kot desetletje dolgih arheoloških izkopavanj, predstavlja v najboljši maniri humanističnih znanosti poznoantično arheološko naselbino Tonovcov grad pri Kobaridu, ki je postala tudi prvovrstna kulturnozgodovinska točka zgornjega Posočja. Raziskave višinskih naselij, med katere spada tudi Tonovcov grad in v katerih je imel pionirsko vlogo dr. Slavko Ciglenečki z Inštituta za arheologijo ZRC SAZU, so v zadnjih desetletjih povsem spremenile tradicionalno podobo o življenju v pozni antiki med 4. in 6. stoletjem. Pokazale so, da naselivitvene podobe širšega vzhodnoalpskega prostora niso več opredeljevale mesta in nižinske poselitve, ampak odmaknjene, težje dostopne višinske naselbine, kamor se je v tistih nevarnih časih umaknilo lokalno staroselsko prebivalstvo. Z obzidjem utrjeni naselbini na Tonovcovem gradu, kjer je bil poleg bivalnih stavb, delavnic in velikega vodnega zbiralnika odkrit tudi kompleks treh cerkvâ, je v tem rastru pripadalo eno osrednjih mest. Vsebinsko bogata, tehnično dovršena in dvojezična monografija, namenjena slovenski in mednarodni znanstveni javnosti, je vrhunsko delo slovenske arheologije in referenčna točka za nadaljnje objave arheoloških vsebin.